

Kaavoitusaloite Pudasjärven Tolpanvaaran laajennus tuulivoimahankkeen osayleiskaavan laatimisesta

Suunniteltava hankekokonaisuus

Metsähallitus jättää Pudasjärven kaupungille tämän kaavoitusaloitteen liitteessä 1 hahmotellulle Tolpanvaaran laajennus alueelle kattaen ainakin Metsähallituksen hallinnoimat valtion maat. Suunnittelualueen koko on noin 3 600 hehtaaria. Lopullinen kaava-alue tullaan määrittämään Pudasjärven tuulivoimaohjelman mukaisesti kattamaan melumallinnusten mukainen 40 dB alue. Valtaosa suunnittelualueesta sijoittuu Pudasjärven tuulivoimaselvityksessä osoitetuille potentiaalisille tuulivoima-alueille Tolpanvaara + laajennus. Kaikki alustavat voimalapaikat sijoittuvat Pudasjärven tuulivoimaohjelmassa tunnistetun 1-luokan potentiaalisen tuulivoima-alueen sisälle.

Suunniteltu hankekokonaisuus sijoittuu olemassa olevan Tolpanvaaran tuulipuiston itä- ja länsipuolille. Tolpanvaaran tuulipuisto on Metsähallituksen kehittämä tuulivoimahanke, jonka osayleiskaava on hyväksytty vuonna 2017. Osayleiskaava mahdollistaa alueelle 22 voimalan rakentamisen.

Tolpanvaaran laajennus tuulivoimahankkeen on alustavasti kaavailtu koostuvan yhteensä noin 10–20 tuulivoimalasta (yksikköteho 6–10 MW), jotka sijoittuvat Pudasjärven kaupungin alueelle. Kaavoituksen lopullinen aluerajaus, tuulivoimaloiden sijoittelualueet kaava-alueen sisällä, tuulivoimaloiden lopullinen lukumäärä ja sähköverkkoon liittämiseen tarvittava voimajohtoreitti tarkentuvat kaavaprosessin aikana.

YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon mukaan YVA-menettelyä tulee soveltaa tuulivoimapuistoihin, joissa voimalaitosten määrä on vähintään 10 tai niiden yhteenlaskettu kokonaisteho on vähintään 45 MW. Suunniteltu tuulivoimahanke kuuluu näin ollen YVA-lain hankeluetteloon. Metsähallitus tulee käymään hankesuunnittelun alussa Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen kanssa YVA-lain mukaisen ennakkoneuvottelun hankkeen hallinnollisista menettelyistä, selvitystarpeista sekä hankkeen muista lähtökohdista. YVA-menettelyssä arvioidaan myös hankkeen vaatimien voimajohtojen vaikutukset. Suunnittelussa tullaan ottamaan huomioon kaavoitus- ja ympäristövaikutusten arviointiprosessin (YVA) yhteydessä tehtävien selvitysten tulokset, sekä sidosryhmien esittämät näkemykset. Metsähallituksen tavoitteena hankesuunnittelussa on aktiivisen vuoropuhelun avulla yhteensovittaa ja huomioida eri alueidenkäyttömuotojen, kuten elinkeinojen ja virkistyskäyttäjien tarpeet.

YVA-prosessissa tullaan tarkastelemaan erityisesti vaikutuksia, joiden perusteella Tolpanvaaran laajennuksen alueita ei ole merkitty Energia- ja ilmastovaihemaakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueiksi, kuten maisema, petolinnut ja yhteisvaikutukset. Lisäksi YVA:ssa huomioidaan erityisesti Pudasjärven hankeselvityksessä tunnistetut vaikutukset, kuten vaikutukset vapaa-ajan ja vakituiseen asutukseen hankkeen ympäristössä.

3.12.2025

Hanketoimija

Metsähallitus on valtion liikelaitos, jonka hallinnassa on noin 12 miljoonaa hehtaaria valtion omistamia maa- ja vesialueita. Suomi pyrkii maailman ensimmäiseksi fossiilivapaaksi hyvinvointiyhteiskunnaksi vuoteen 2035 mennessä. Metsähallitus edistää hiilineutraaliuden saavuttamista muun muassa mahdollistamalla tuulivoimalla tuotetun uusiutuvan energian tuotannon lisäämisen valtion maa- ja vesialueilla.

Periaatteena Tolpanvaaran laajennus tuulivoimahankkeen kehityksessä on aito vuoropuhelu osallisten kanssa ja toimiminen ihmistä sekä luontoa kunnioittaen. Hankkeen edistymisestä viestitään avoimesti ja aktiivisesti paikallisille asukkaille ja muille sidosryhmille. Hanke mahdollistaa vähäpäästöisen tuulisähkön tuottamisen kotimaassa ulkomaisen tuontisähkön ostamisen sijaan. Hyvän teknisen kehityksen ansiosta hanke voidaan toteuttaa ilman Suomen valtion tukea.

Metsähallitus ei tule itse rakentamaan tuulivoimapuistoa, vaan myy hankkeen rakentamisoikeudet myöhemmin päätettävälle tuulivoimatoimijalle. Metsähallitus jää alueen maanomistajaksi ja edunvalvojaksi valtionmaiden osalta.

Hankkeen aikatauluehdotus

Metsähallituksen aikatauluehdotus kaavaprosessille on esitetty taulukossa 1. Kaavoitusprosessi pyritään yhdistämään YVA-prosessin kanssa siten, että prosessi olisi sidosryhmille selkeä ja mahdollisimman sujuva.

Taulukko 1: Tolpanvaaran laajennus tuulivoimahankkeen kaavavaiheen alustava aikataulurunko.

TUULIVOIMAHANKKEEN YVA:N, KAAVAN JA NÄITÄ TUKEVIEN SELVITYSTEN ALUSTAVA AIKATAULU																																													
	2025		2026												2027												2028																		
TYÖVAIHE	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2	3	4	5	6	7	8	9										
YVA ja Kaava																																													
Kaavoitusaloitteen hyväksyminen																																													
OAS ja YVA ohjelma																																													
Luonto- ja muut selvitykset																																													
Kaavaluonnos ja YVA-selostus																																													
Kaavaehdotus																																													
Kaavapäätös (kunnanvaltuustokäsittely)																																													

Tuulivoimapuiston osayleiskaava voitaisiin hyväksyä vuoden 2028 aikana, jonka jälkeen tuulivoimaloille haettaisiin rakennusluvut. Tuulipuiston rakentaminen voisi tällöin alkaa vuosien 2030–2032 aikana, jolloin tuulivoimapuisto voitaisiin ottaa käyttöön arviolta vuosina 2032–2034. Kaavaprosessin rinnalla hankealueella tehdään myös kattavat tuulimittaukset ja selvitetään hankealueen ulkopuolisen sähkönsiirron toteutusvaihtoehdot.

Nykyinen kaavatilanne ja maankäyttö

Kaavatilanne

Hankealue sijoittuu nykyisessä maakuntakaavassa olevan Tolpanvaara-Jylhävaara tuulivoimaloiden alueen (tv-1 306) itä- ja länsipuolille, sijoittuen pieneltä osin myös merkinnän päälle. Hankealueelle sijoittuu turvetuotantoon soveltuvia alueita Tu-1. Hankealue on osittain mineraalivarantoalueella. Maakuntakaavan merkinnät tullaan tarvittavilta osin huomioimaan hankkeen suunnittelussa.

3.12.2025

Suunniteltu hankealue rajautuu olemassa olevan Tolpanvaaran tuulivoimapuiston osayleiskaavaan.

Poronhoito

Hankealue sijaitsee Pintamon paliskunnan alueella. TOKAT-aineistossa hankealue sijoittuu osittain talvilaidunalueelle. Hankealueen länsipuolella sijaitsee Ruuhivaaran erotusaita.

Paliskunnan kanssa on vuonna 2024 käyty tapaaminen, jossa on keskusteltu paliskunnan toiminnoista ja Tolpanvaaran laajennus tuulivoimahankkeesta. Pintamon paliskunta on huolissaan tuulivoimahankkeiden vaikutuksista poronhoitoon. Metsähallituksella on kokemusta tuulivoimahankkeiden kehittämisestä poronhoitoalueella ja tahtotila tuulivoimatuotannon ja poronhoidon yhteensovittamiseen.

Muu maankäyttö

Kokemuksemme perusteella oletamme, että hankealueen sisällä ja sen läheisyydessä on monia muitakin tahoja ja ryhmiä, jotka käyttävät aluetta: mm. metsästäjät, marjastajat ja moottorikelkkailijat. Tuulivoiman hankekehityksen aikana nämä alueen muut käyttäjät tunnistetaan ja haastatellaan ja tutkitaan heidän kanssaan mahdollisuuksia vähentää tuulivoiman rakentamisesta johtuvia haittoja mm. maankäytöllisen keinojen avulla. Selvyiden vuoksi todetaan kuitenkin, että tuulivoimahankkeen mahdollinen toteutuminen ei tule estämään kaavoitettavan alueen muuta rinnakkaista käyttöä kuten virkistyskäyttöä, marjastusta tai metsästystä. Niin ikään turvetuotanto on yhteensovitettavissa.

Hankealueesta lähin kaavoituksessa oleva tuulivoimahanke on Joutensuon tuuli- ja aurinkovoimahanke, jonka lähimmät suunnitellut tuulivoimalat sijaitsevat noin 7,5 km etäisyydellä lounaassa Tolpanvaaran laajennuksen suunnitteluista voimalapaikoista.

Verkkoliityntä

Hankkeen liittäminen kantaverkkoon pyritään toteuttamaan yhteistyössä muiden alueen tuulivoimahankkeiden kanssa. Hankkeen ensisijaisena liittospiste riippuu osin muista Pudasjärven alueelle rakennettavista tuulipuistohankkeista ja Fingridin verkon kehittämisestä. Ensisijainen vaihtoehto on mahdollisesti tulevaisuudessa Pudasjärvelle rakennettava sähköasema tai Puolangan sähköasema. Hankekehityksen aikana selvitetään myös muita sähköliityntävaihtoehtoja.

Puolustusvoimat

Metsähallitus on saanut hankkeelle puolustusvoimien positiivisen lausunnon 18.1.2024.

Esteellisydestä

Kaikessa mahdollista tuulivoima-aluetta koskevassa päätöksenteossa pyydämme ottamaan huomioon esteellisuuden vaikutuksen. Esteellinen henkilö ei saa osallistua hallintoasian käsittelyyn. Käsittelyllä tarkoitetaan kaikkia sellaisia hallintomenettelyssä suoritettavia toimia, jotka voivat jollakin tavoin vaikuttaa asiassa tehtävän päätöksen sisältöön. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että viranomaisen/luottamushenkilön ja/tai hänen perheenjäsenensä omistaessa maita tuulivoima-alueella, hän ei saa osallistua päätöksentekoon. Lisätietoja esteellisyydestä esim. Kuntaliiton sivuilla: <https://www.kuntaliitto.fi/laki/kunnan-paatoksenteko/esteellisyys>

3.12.2025

Esitys Tolpanvaaran laajennus tuulivoimapuiston osayleiskaavan laatimiseksi

Ehdotamme kaavoitusprosessille seuraavaa lähestymistapaa:

- Pudasjärven kaupunki käynnistää oikeusvaikutteisen osayleiskaavan laatimisen voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti siten, että voimaloiden rakentamisluvat voidaan myöntää laadittavan osayleiskaavan perusteella.
- Metsähallitus laatii kaupungin kanssa kaavoitussopimuksen. Metsähallitus esittää hankkeeseen valitun YVA- ja kaavakonsultin hyväksyttäväksi kaupungille erillisessä käsittelyssä.
- Metsähallitus laatii tuulivoimahankkeelle osayleiskaavoitusprosessin rinnalla lakisääteisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn, minkä tuloksia tullaan hyödyntämään osayleiskaavoituksessa.
- Metsähallitus vastaa kokonaisuudessaan osayleiskaavan selvitysten ja suunnitelmien laadinnasta, kustannuksista sekä kuulutus- yms. kuluista.
- Pudasjärven kaupunki vastaa kaavaproessin lakisääteisistä hallinnollisista tehtävistä. Esitämme, että kunta vastaisi omista hallinnollisista kustannuksistaan osayleiskaavan käsittelyvaiheisiin liittyvissä lakisääteisissä tehtävissä (pl. myöhemmin laadittavassa Kaavoitussopimuksessa erikseen sovitut kustannukset, jotka Metsähallitus korvaa kaupungille).

Lisätietoja asiasta antaa:

Kasper Åman
Projektipäällikkö, Metsähallitus Kiinteistökehitys
Puhelin: 040 621 5871
Sähköposti: kasper.aman@metsa.fi

Ystävällisin terveisin,



Ville Koskimäki

Hankekehitysjohtaja,
Metsähallitus

LIITE 1 Ehdotus osayleiskaavan alustavaksi rajaukseksi

LIITE 2 Hankealueen sijainti